

VALSTYBINĖ ATOMINĖS ENERGETIKOS SAUGOS INSPEKCIJA

Biudžetinė įstaiga, A.Goštauto g. 12, LT-01108 Vilnius

tel. (8 5) 262 4141 / 266 1584, faks. (8 5) 261 4487, el.p. atom@vatesi.lt, <http://www.vatesi.lt>

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188639874

Lietuvos Respublikos
vidaus reikalų ministerijai

2014-05-23 Nr. (1.9-21)22.1-405
Į 2014-05-06 Nr. 1D 3462 (27)

Valstybės tarnybos departamentui

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS TARNYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1316 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija (toliau – VATESI), išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2014 m. gegužės 6 d. raštu Nr. 1D 3462 (27) pateiktą Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimo projektas), pagal kompetenciją teikia pastabas ir pasiūlymus dėl projekto tikslinimo:

1. VATESI veiklą, kompetenciją ir valdymą reglamentuoja specialusis Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymas. Branduolinės energijos įstatymo 21 str. 1 d. nurodoma, kad VATESI yra branduolinės energetikos srities veiklos, veiklos su branduolinėmis medžiagomis ir kitos branduolinės energetikos srities veiklos su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais valstybinį reglamentavimą ir priežiūrą vykdanči **valstybės įstaiga**, veikianti pagal šį ir kitus įstatymus ir savo nuostatus. Kadangi, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo nuostatas, reglamentuojančias Vyriausybės įstaigų statusą, VATESI negali būti vienareikšmiškai priskirta Vyriausybės įstaigai (neatitinka visų Vyriausybės įstaigos požymių), VATESI veiklai pirmiausiai taikomas Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymas, kurio 1 str. 1 d. nustatoma, kad šis įstatymas reglamentuoja biudžetinių įstaigų steigimą, pertvarkymą, pabaigą, veiklą ir valdymą, jei kiti specialieji biudžetinių įstaigų veiklą reglamentuojantys įstatymai nenustato kitaip, ir Branduolinės energijos įstatymas. Taigi bendrose formuluotėse, kurios turėtų būti taikomos VATESI ir analogiško statuso institucijoms, turėtų būti vartojamos tokį statusą atitinkančios sąvokos, pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir (ar) Lietuvos Respublikos Prezidentui atskaitinga įstaiga arba įstaiga, kurios savininko teises ir pareigas įgyvendina Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad VATESI viršininko ir jo pavaduotojų teisinę padėtį reglamentuoja Branduolinės energijos įstatymas, kuriame nustatoma, kad jie yra valstybės pareigūnai, taip pat Branduolinės energijos įstatyme yra reglamentuota VATESI viršininko ir viršininko pavaduotojų skyrimo į pareigas ir atšaukimo iš jų tvarka, kadencijos trukmė, darbo apmokėjimo tvarka, taip pat kai kurios kasmetinių atostogų suteikimo, drausminių nuobaudų skyrimo ir skatinimo nuostatos. Branduolinės energijos įstatymo 23 straipsnio 9 dalis nustato, kad VATESI viršininko ir viršininko pavaduotojų statusą reglamentuoja šis įstatymas, o Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo nuostatos taikomos reglamentuoti su valstybės tarnautojo pareigomis nesuderinamą veiklą, materialinę atsakomybę, kasmetines atostogas ir šiurkštaus pažeidimo sąvoką, o kitus VATESI viršininko ir viršininko pavaduotojų darbo santykius ir socialines garantijas, kurių nenustato nei Branduolinės energijos įstatymas, nei Valstybės tarnybos įstatymas, nustato Lietuvos Respublikos darbo kodeksas. Pažymėtina, kad nustatant specialiąsias nuostatas dėl VATESI viršininko ir viršininko pavaduotojų darbo santykių užtikrinamas branduolinės energetikos saugą užtikrinančios institucijos veiklos nepriklausomumo (funkcijų atskyrimo) principas, įtvirtintas 2009 m. birželio 25 d. Europos Tarybos direktyvos

2009/71/Euratomas, kuria nustatoma Bendrijos branduolinių įrenginių branduolinės saugos sistema 5 straipsnio 2 dalyje, 2011 m. liepos 19 d. Europos Tarybos direktyvos 2011/70/EURATOMAS, kuria nustatoma panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų atsakingo ir saugaus tvarkymo Bendrijos sistema, 6 straipsnio 2 dalyje ir Branduolinės saugos konvencijos 8 straipsnio 2 dalyje, kuriose numatyta, kad, siekiant užtikrinti efektyvų kompetentingos reguliavimo institucijos nepriklausomumą nuo netinkamos įtakos jai priimant reguliavimo sprendimus, turi būti užtikrinta, kad šios institucijos funkcijos būtų atskirtos nuo kitų įstaigų ar organizacijų, užsiimančių branduolinės energetikos vystymu ar panaudojimu, įskaitant elektros energijos gamybą, funkcijų. Branduolinės energijos įstatyme specialūs reikalavimai ir išskirtinė tvarka yra nustatyta atsižvelgiant į branduolinės energetikos specialistų trūkumą, specialiųjų žinių poreikį siekiant eiti viršininko ir viršininko pavaduotojų pareigas bei iš institucijai pavestų priežiūros funkcijų tinkamo vykdymo kylančią atsakomybę. Be to, atsižvelgiant į Branduolinės energijos įstatymo 24 straipsnio 1 dalį, VATESI turi dirbti kvalifikuoti darbuotojai, turintys *patirties ir specialiųjų žinių*, būtinų šios institucijos funkcijoms atlikti. Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta, manytina, kad Branduolinės energijos įstatymas kaip specialusis įstatymas turėtų ir toliau turėti viršenybę Valstybės tarnybos įstatymo atžvilgiu. Norime atkreipti jūsų dėmesį į tai, kad Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimo projekte šiuo metu nėra nustatyta jokių nuostatų, reglamentuojančių Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo nuostatų ir kitų specialiųjų įstatymų nuostatų derinimo klausimų ir aplinkybių, kuriam įstatymui, bendrajam ar specialiajam, turėtų būti taikomas prioritetas įstatymų nuostatų konkurencijos ir kolizijos atveju, todėl, siekiant teisinio aiškumo, siūlytume papildyti išdėstomo nauja redakcija Valstybės tarnybos įstatymo 1 straipsnį 2 dalimi ir ją išdėstyti taip arba analogiškai:

„2. Valstybės įstaigoms, kurių valstybės pareigūnų tarnybos teisinius santykius reglamentuoja specialieji įstatymai, šio įstatymo nuostatos taikomos tiek, kiek nurodyta specialiuosiuose šių valstybės įstaigų veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose.“

2. Siūlytume Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimo projekto 29 straipsnio 6 dalį papildyti nuostata dėl specialiųjų teisių turėjimo vykdant savo funkcijas be palydos patekti į branduolinės energetikos objektų apsaugos zonas. Šios specialios teisės yra privalomos valstybinį reglamentavimą ir priežiūrą vykdančios institucijos darbuotojams, turintiems įgaliojimus lankytis branduolinės energetikos objekte, kad galėtų be kliūčių patekti į branduolinės energetikos objekto apsaugos zonas, šis specialus reikalavimas VATESI darbuotojams yra nustatytas Branduolinės energijos įstatymo 24 straipsnio 2 dalyje bei 36 straipsnio 2 dalyje. Atsižvelgiant į tai, kas aukščiau nurodyta, siūlytume šią dalį išdėstyti taip arba analogiškai:

„6. Karjeros valstybės tarnautojui, kurio pareigybės aprašyme yra nustatytas specialus reikalavimas atitikti teisės aktuose nustatytus reikalavimus, būtinus išduodant asmens patikimumo pažymėjimą arba leidimą dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, **arba turėti kitas specialiąsias teises**, uždraudus dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija ir paslapčių subjekto vadovui ar jo įgaliotam asmeniui nusprendus, kad tas valstybės tarnautojas negali vykdyti pavestų funkcijų nesinaudodamas įslaptinta informacija, **arba praradus kitą specialiąją teisę**, šis tarnautojas gali būti laikinai perkeltas į kitas valstybės tarnautojo pareigas, kurių pareigybės aprašyme nėra nustatytas specialusis reikalavimas atitikti teisės aktuose nustatytus reikalavimus, būtinus išduodant asmens patikimumo pažymėjimą arba leidimą dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija **arba turėti kitas specialiąsias teises**. Tokiu atveju valstybės tarnautojas į kitas pareigas laikinai perkeliamas ne ilgesniam kaip Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo 17 straipsnio 7 dalyje nustatytam asmens kandidatūros tikrinimo laikotarpiui“.

3. Sistemškai vertinant 38 straipsnio 6 ir 7 dalių nuostatas kartu su įstatymo įgyvendinamosiomis nuostatomis, vadovaujantis kuriomis, siekiant nemažinti šiuo metu dirbančių valstybės tarnautojų darbo užmokesčio, bus mokama kompensacinė išmoka, tam, kad būtų pasiektas 38 straipsnio 6 ir 7 dalyse numatyto reglamentavimo tikslas bei siekiant teisinio aiškumo, siūlytina papildyti Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimo projektą nuostatomis, kad tais atvejais, kai pareiginė alga mažinama dėl sistemingai pablogėjusios darbo kokybės, kompensacinė išmoka nedidinama.

4. Manytina, kad Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimo projekto 2 priedo B skalės 7 punkto dalis, kurioje numatoma karjeros valstybės tarnautojų pareigybių grupė turėtų būti papildyta atsižvelgiant į VATESI ir kitų panašių specifines funkcijas vykdančių įstaigų veiklos specifiką bei siekiant išvengti didelio pareigybių skaičiaus naikinimo ir naujų pareigybių asmenims, kurių pareigybių pavadinimas nepatenka į 2 priedo B dalyje nurodytų pareigybių pavadinimus, siūlymo skaičiaus bei su tuo susijusių laiko ir finansinių lėšų sąnaudų, siūlome į „Specialistų“ grupę įtraukti inspektoriaus pareigybę.

5. Atkreiptinas dėmesys, kad neaiškus skirtingas 2 priedo B skalėje siūlomų skirtingų karjeros valstybės tarnautojų pareigybių grupėms taikytinų intervalų tarp minimalių ir maksimalių pareiginės algos koeficientų (bazinių dydžių) nustatymas ir pagrįstumas. Pavyzdžiui, departamento direktoriui nustatomas vidutinis santykis tarp minimalaus ir maksimalaus pareiginės algos koeficiento (bazinio dydžio) yra 37 procentai, tuo tarpu skyriaus vedėjui – 46 procentai, o vyriausiajam specialistui – 26 procentai. Manytina, kad intervalai tarp siūlomų minimalių ir maksimalių pareiginės algos koeficientų (bazinių dydžių) visoms karjeros valstybės tarnautojų pareigybių grupėms turėtų būti nustatyti vienodu procentiniu tikslumu.

6. Pažymėtina, kad nėra aiškus 2 priedo B skalėje vyriausiajam specialistui nustatomas maksimalios pareiginės algos koeficiento dydis, kuris sumažina šiuo metu šiems valstybės tarnautojams nustatytą maksimalų galimą atlyginimą įvertinant valstybės tarnautojų kategoriją ir suteiktą kvalifikacinę klasę. Atsižvelgiant į Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimo įstatymo 3 straipsnio 15 dalies 1 punktą, esamiems valstybės tarnautojams bus mokama kompensacija, kuri užtikrins, kad jų darbo užmokestis nebūtų mažinamas, tačiau naujai priimamiems analogiškos grupės karjeros valstybės tarnautojams nebus sudaromos lygiavertės sąlygos, kadangi jų galimas maksimalus darbo užmokestis bus vidutiniškai 5 procentais mažesnis. Toks reglamentavimas įtvirtins jau esamų karjeros valstybės tarnautojų ir būsimų karjeros valstybės tarnautojų nelygybę. Manytina, kad visoms karjeros valstybės tarnautojų pareigybių grupėms naujai nustatomas maksimalios pareiginės algos koeficiento dydis turėtų būti nemažesnis nei galimas pagal šiuo metu esančią didžiausią tos grupės kategoriją ir pirmą kvalifikacinę klasę. Atsižvelgiant į tai, kas aukščiau nurodyta, manytina, kad toks reglamentavimas yra ydingas, kadangi įtvirtins nelygias teises į atlygį už darbą, o tai galimai turės įtakos, kad kvalifikuoti ir specialių žinių bei įgūdžių turintys specialistai nesirinks valstybės tarnybos, todėl bus pasiektas priešingas planuotam tikslui, t.y. nebus pritraukta į valstybės tarnybą naujų žmonių.

7. Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimo projekto 42 straipsnio 1 dalies 6 punktas tikslintinas, nes dabartinė formuluotė dviprasmiška tuo požiūriu, kad nėra aišku, ar 2 vidutinės paskutinių 3 mėnesių įstaigos valstybės tarnautojų pareiginės algos dydžio pinigine išmoka gali būti skiriama kiekvienam iš grupės valstybės tarnautojų, ar visai grupei ir turi būti dalinama proporcingai kiekvienam iš tos grupės valstybės tarnautojų.

8. Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimo projekto 62 straipsnio 2 dalyje, kaip ir šiuo metu galiojančioje įstatymo redakcijoje numatyta, kad „už darbą poilsio ir švenčių dienomis, jeigu jis nenumatytas pagal grafiką, valstybės tarnautojo prašymu vietoje [...] apmokėjimo kompensuojama suteikiant jam per mėnesį kitą mokamą poilsio dieną arba tą dieną pridedant prie kasmetinių atostogų“. Atkreiptinas dėmesys į Valstybės tarnybos departamento išaiškinimą dėl galiojančios analogiškos nuostatos, paskelbtą Valstybės tarnybos departamento tinklapyje (<http://www.vtd.lt/index.php?-718393264>): „Vadovaujantis VTĮ 41 straipsnio 6 dalimi, už darbą poilsio arba švenčių dieną, jeigu jis nenumatytas pagal grafiką, valstybės tarnautojo prašymu vietoj VTĮ 26 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatytos priemokos mokėjimo kompensuojama suteikiant jam per mėnesį kitą mokamą poilsio dieną arba tą dieną pridedant prie kasmetinių atostogų. Atsižvelgdami į šią nuostatą, manytume, kad už poilsio ir švenčių dienomis dirbtą laiką kompensuojant VTĮ 41 straipsnio 6 dalyje nustatyta tvarka, valstybės tarnautojui turi būti mokamas nustatytas darbo užmokestis (100 proc.)“. Taip pat pažymėtina, kad dėl šių nuostatų kyla praktinės problemos, į kurias atsižvelgiant šis reglamentavimas yra tikslintinas:

8.1. tiek galiojančios, tiek siūlomos redakcijos nuostatos suponuoja, kad, kadangi kita mokama poilsio diena (vietoje šiaip neapmokamos poilsio ar švenčių dienos) suteikiama vietoj viso

dvigubo apmokėjimo ir už šitą mokamą poilsio dieną (o praktiškai – už darbą poilsio ar švenčių dieną) mokamas vidutinis darbo užmokestis (kas paprastai poilsio ar švenčių dienomis nedaroma) ir neviršijama nustatyta didžiausia leistina darbo laiko trukmė, papildomai už darbą poilsio ir švenčių dienomis mokėti nereikia. Manome, kad šios su apmokėjimu susijusios nuostatos turėtų būti reglamentuotos vienareikšmiškai;

8.2. nenurodoma, ar papildoma poilsio diena suteikiama per kalendorinį mėnesį, ar per mėnesį nuo teisės įgyti papildomą poilsio dieną (jei per mėnesį, tai nėra aišku, nuo kurios datos tas mėnesis skaičiuotinas, pavyzdžiui, jei kompensuojama už darbą poilsio dienomis komandiruotės atveju – nuo dienos, už kurią kompensuojama ar kitaip);

8.3. taip pat atkreiptinas dėmesys, kad, tais atvejais, kai turi būti suteikiama papildoma poilsio diena, nepriklausomai nuo to, kiek laiko asmuo faktiškai dirbo švenčių ar poilsio dieną (pavyzdžiui, jei asmuo poilsio dieną dirbo tik 2 valandas) jam ir pagal šiuo metu galiojančias nuostatas, ir pagal siūlomas nuostatas privalo būti suteikiama visa papildoma poilsio diena. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad nepakaktų vien nurodyti, kad suteikiama ne poilsio diena, o tokios pat trukmės poilsio laikas, nes, pavyzdžiui, komandiruotės atveju, kai prie darbo laiko priskiriamas laikas esant kelionėje, neaišku, kaip tiksliai tas laikas turi būti skaičiuojamas – pavyzdžiui, ar tik nuo skrydžio pradžios, ar turėtų būti įskaičiuojamas ir vidutinis reikiamas atvykti į oro uostą laikas. Jei antrasis variantas, nėra aišku, kas ir kokia tvarka kiekviename mieste tvirtintų vidutinį reikiamą atvykti į oro uostą, laiką. Taip pat dėl laiko skaičiavimo neaišku būtų ir tais atvejais, jei būtų sudaromas individualus darbo grafikas;

8.4. taip pat, komandiruočių atveju įstatyme turėtų būti aiškiai nurodoma, kad neturėtų būti apmokamas ir kompensuojamas tas laikas, kurio metu komandiruotėje faktiškai nedirbama ir nekeliaujama (pavyzdžiui, jei komandiruotė trunka 2 savaites, savaitgalį tarp savaitių).

Tais atvejais, kai įstaigoje yra didelis komandiruočių skaičius, šios nuostatos yra itin nepalankios institucijos išteklių naudojimo atžvilgiu, nes, viena vertus, kompensuojama neproporcingai daugiau nei faktiškai dirbta, antra vertus, renkantis kitus darbo laiko tvarkymo būdus, tai reikalauja itin daug personalo funkcijas atliekančių asmenų žmogiškųjų išteklių (pavyzdžiui, individualių grafikų sudarymas kiekvienam asmeniui).

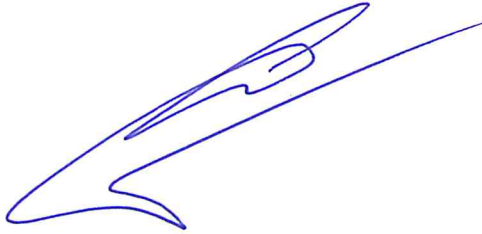
9. Dėl Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimo projekto 38 straipsnio 9 dalies nėra aišku, ar prie dirbančiųjų „ne visas mėnesio darbo dienas ar dirbančių ne visą darbo dieną“ taip pat bus priskiriami asmenys, kuriems taikomos įstatymuose numatytos lengvatos (pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos darbo kodekso 214 straipsnis) arba Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimo projekto 42 straipsnio 1 dalies 4 punkte. Jei ši nuostata turėtų būti taikoma, tai abejotina, ar tokios lengvatos ar skatinimas pasiekia savo tikslą.

10. Dėl Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimo projekto 40 straipsnio 1 dalyje numatytų priemonių rūšių pažymėtina, kad dėl siūlomos itin siauros apimties nebus galimybės skirti priemonių už kai kurias specifines funkcijas, už kurias sudėtinga kompensuoti kitais būdais. Pavyzdžiui, VATESI atveju, prie tokių funkcijų priskiriamas ankstyvojo pranešimo specialistų darbas. Šie specialistai atsakingi už tai, kad pagal nustatytą grafiką ištisą parą turėtų ankstyvojo pranešimo specialisto įrangą ir, prireikus, pratybų ar ekstremaliosios situacijos atveju bet kuriuo paros metu atsakytų į siunčiamus pranešimus, informuotų kitus darbuotojus apie įvykius ir pan. Pažymėtina, kad šios funkcijos neatitinka budėjimo ar viršvalandžių sąvokos bei nėra tokios intensyvios, kad už jų atlikimą galima būtų nustatyti aukštesnę pareiginės algos kategoriją (pagal siūlomas Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimo projekto nuostatas). Taip pat abejotina, ar pagal siūlomas Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimo projekto nuostatas už tokių funkcijų vykdymą galėtų būti skatinama vadovaujantis Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimo projekto 42 straipsnio 1 dalies 6 punktu, nes toks skatinimas pagal savo pobūdį negali būti nuolatinis. Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta, siūlytina apsvaistyti galimybę įstatyme palikti nuostatą, analogišką šiuo metu galiojančio įstatymo 26 straipsnio 1 dalies 2 punktui (už papildomų užduočių atlikimą, kai atliekamos pareigybės aprašyme nenustatytos funkcijos. Papildomos užduotys valstybės tarnautojui turi būti suformuluotos raštu).

11. Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimo projekto 46 straipsnio 4 dalyje siūlytina patikslinti galimą pareiginės algos sumažinimo laikotarpį, t.y., nėra iki galo aišku, ar pareiginė alga sumažinama tarnybinės nuobaudos galiojimo laikotarpiui, ar visam laikui. Taip pat pažymėtina, kad įstatyme nedetalizuojama, kas galės būti laikoma mažareikšmiu tarnybiniu nusižengimu (46 straipsnio 8 dalis), todėl matytina, kad šios nuostatos taikymas gali kelti praktinių problemų.

12. Atsižvelgiant į šiuo metu kylančias praktines problemas taikant analogišką nuostatą, Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimo projekto 56 straipsnio 4 dalyje siūlytina aiškiai nurodyti, per kokį laikotarpį viena iš kasmetinių atostogų dalių negali būti trumpesnė kaip 10 darbo dienų – per kalendorinius metus, ar per laikotarpį, už kurį asmeniui suteikiamos atostogos.

Viršininkas

Michail Demčenko

Originalas nebus siunčiamas

Agnė Marčiukaitienė, tel.: (8 5) 266 1566, el.p. agne.marciukaitiene@vatesi.lt